

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Даниела Николаева Кох-Кожухарова,
преподавател в УНСС, 05.04.06

**изготвено на основание Заповед на Ректора на НБУ № 561 от 31 юли 2013 за
готовността за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по
професионално направление 2.1. Филология (Теория и практика на превода) на гл. ас.
ВЕНЕТА АТАНАСОВА СИРАКОВА,
автор на дисертационен труд на тема
„(Не)видимостта на преводача при превода на поезията на Габриела Мистрал
(темата за майчинството)**

Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение

В България творчеството на чилийската поетеса и нобелов лауреат Габриела Мистрал (1889, Чили – 1957, САЩ) е представено непълно на читателската аудитория, която не владее испански език - на български ми е познато едно единствено самостоятелно издание с преводи на нейни стихотворения – антологичният сборник „Вода и хляб“ (1963 г.), с малко на брой произведения, които не дават цялостна представа за творческия път на гран-дамата на чилийската поезия. Още по-малко изследвани у нас са методите, стратегиите и техниките на превод на испаноамериканската поезия като цяло, а не изобилстват и статиите, чийто обект на изследване са произведенията на отделни испаноамерикански автори и/или преводаческите подходи към тях.

Сиракова поставя едно обещаващо начало на запълването на този научно-изследователски вакуум в преводазнанието, превръщайки в обект на своето изследване 26 стихотворения от четирите издадени приживе стихосбирки на Г. Мистрал, свързани с майчинската тема, като анализира обстойно по едно произведение от сборник, а на останалите прави кратък преглед и представя обобщените резултати. Държа да отбележа, че дисертантката прави дескриптивен анализ на собствени преводи, което ѝ позволява да навлезе в дълбочина в самия преводачески процес и достоверно да разтълкува значителна част от мотивите, довели до определени преводачески решения, разкривайки подбудите на преводача, които иначе биха останали неясни за читателя.

Изводите от изследването на Сиракова оценявам като полезни и научно-приложими при работата на бъдещите преводачи на испаноамериканската поезия у нас, още повече, че фокусирането върху темата за майчинството позволява да се проследят гранични теми от социален, нравствен, религиозен и културен характер, развиваващи се динамично в творчеството на Мистрал.

Не на последно място считам за значим факта, че дисертантката се нагърбва да представи - макар и за момента, преди да е публикуван трудът, само пред една ограничена и теоретично подготвена академична среда -, непубликувани произведения на чилийската поетеса, изграждайки, чрез достойнствата на преводите си, модерен канал за общуване между две отдалечени културни вселени, каквито се явяват българската и чилийската, с надеждата да даде, в обозримо бъдеще, допълнителен тласък на интеркултурната комуникация.

Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд

Сиракова си поставя амбициозната, но постижима цел да ситуира преводача на поезията нейде по оста изходна – приемаща култура, с приближаване до едната или другата, като подкрепи или отхвърли целесъобразността на този дихотомен подход, базирайки се на описателния анализ на корпус от стихотворения с материнска тематика.

Изследователката се отказва от първоначалния си замисъл да обхване произведения с най-различна тематика – такава цел би била непосилна за обхвата на един дисертационен труд, като конкретизира целта си, обосновавайки избора на темата за майчинството с факта, че тя е не само динамична, но и централна, представена „в различна степен и в различен аспект практически в цялото поетично творчество“ (стр. 5) на Мистрал.

Сиракова постига задачите, които си поставя трудът в обем от общо 285 страници с включени 68 таблици, пет приложения и внушителна библиографията от общо 363 заглавия, от които 192 цитирани източника, 135 заглавия консултирана и 36 заглавия справочна литература, а именно:

- Прави добре структуриран хронологичен преглед на съвременното описателно преводаческо познание през призмата на естетиката на рецепцията и влиянието на културните и литературни фактори върху превода, като предлага на читателя общ обзор на съвременните преводачески процеси. Интересен се явява за читателя на дисертацията прегледът на съвременните тенденции в преводаческото познание в Испания и особено в Испаноамерика, по-малко познати у нас;
- Проследява основните подходи към превода на поетични текстове – като доближаване до оригинала или като доближаване до приемащата култура – с оглед дихотомията видимост/невидимост на преводача, акцентирайки върху популярната през последните две десетилетия концепция на Венути относно *the translator's invisibility*. Сиракова визира превода на поезия и като независим креативен акт;
- Разглежда творчеството на Г. Мистрал и нейното място в испаноамериканската литература, разкрива някои житейските обстоятелства, предопределили написването на отделни сборници, обръща внимание на езика и стила на поетесата;
- Проследява хронологично развитието на майчинската тема в поезията ѝ и взаимовръзката с житейския ѝ път;
- Описва преводаческия процес и представя резултатите от извършените преводни трансформации в четири поетични творби, явяващи се репрезентативни с оглед темата за майчинството, като успява да систематизира преводаческия подход при 26 стихотворения;
- Определя преобладаващия подход в превода и резюмира резултатите от гледна точка на преводаческото присъствие в крайния текст.

Съответствие между избраната методология и методика на изследване и поставените цел и задачи на дисертационния труд

Дисертантката прилага интердисциплинарна методология в съответствие с целта и задачите на един де факто амбициозен и обемен интердисциплинарен труд, като се опира на анализа

на текста при описанието на преводите, както и на методическата хипотеза на Вентури за (не)видимостта на преводача като актуализиран вариант на двата изначални подхода към превода - дословен, (видим) и свободен, (невидим).

Избраната от Сиракова методика на изследване е призвана да определи дали преводачът желае да постигне превод, който да се чете гладко, без авторовият стил да обуславя определени трудности при прочитане на превода или, обратно, гради херметичен, елитарен, непрозрачен, ориентиран към изходния текст превод.

Методът на анализ е основно дескриптивен, с принадената стойност, че преводът се разглежда не само като продукт, но и като процес, анализират се езиковите и извънезиковите предпоставки, водещи до окончателния избор на преводача. С други думи, преводът се разглежда като пренаписване на оригинала под влияние на различни фактори и като форма на рецепция с феноменологична перспектива.

Някои научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

По-голямата част от анализирания произведения (20) не са публикувани досега на български език и нито творчеството на Мистрал, нито издадените малко на брой нейни произведения практически са били обект на задълбочено изследователско проучване в България. Единствените по-систематични разработки, посветени на лириката на чилийската поетеса – литературни или свързани с превода на нейни стихове – са дело на дисертантката и са посветени именно на майчинската тематика.

Анализът на получените преводни резултати е извършен въз основа на собствено работно каталогизиране на Сиракова за използваните преводни техники, изготвено на базата на класификациите на преводаческите трансформации Л. С. Бархударов и на техниките на превод на А. Уртадо Албир.

Сиракова очертава взаимовръзката между неосъщественото или изгубено майчинство на Мистрал и нейната творческа продуктивност.

Сиракова убедително доказва заключението си, че преводът все повече се възприема като форма на рецепция, включително и преводът на поезия, която може да се превърне, и което самата дисертантка превръща, в нов естетически продукт със собствена естетическа стойност, а преводачът се явява отговорен, ведно с автора, за успеха или неуспеха на дадена творба.

Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са публикувани.

По темата на дисертацията Сиракова предлага на читателската аудитория 9 статии, една от които в съавторство с М. Мичев, издадени между 2006 и 2013г. в специализирани научни издания като сп. „Чуждоезиково обучение“ и тематични сборници на НБУ и СУ “Св. Климент Охридски“.

Препоръки и бележки

Дисертантката би могла да се запознае и с докторската дисертация на Стефка Василева Кожухарова на тема „Рецепция на испанската литература в България“, което би могло да доведе до съвместни бъдещи изследвания.

Трудът да бъде отпечатан в България за нуждите на бъдещите изследователи и преводачи на Мистрал, а части от него, в испаноезични издания.

Заклучение

На основание научната дейност на кандидатката, безспорните достойнства и приносния характер на предложения дисертационен труд, в съгласие с нормативните документи за научни степени и звания, за мен е чест и удоволствие да препоръчам на почитаемото научно жури присъждането на научната степен „ ДОКТОР“ по професионално направление 2.1. Филология (Теория и практика на превода) на Венета Атанасова Сиракова.

София, 30.10.2013

доц. д-р Даниела Кох- Кожухарова